

Сардак С. Е. Дискутабельний підхід до глобального впливу на розвиток людських ресурсів / С. Е. Сардак // Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції : “Теорія і практика сучасної економіки” (Одеса, 20-21 липня 2012 р.). – Одеса : ГО «Центр економічних досліджень та розвитку», 2012. – 124 с., С. 14-16.

С. Е. Сардак

*К.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та управління національним господарством
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара
м. Дніпропетровськ, Україна*

ДИСКУТАБЕЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ГЛОБАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ

Кожна епоха формує власні умови життєдіяльності, що змінюють вимоги до побутової, пізнавальної, творчої, виробничої та господарської діяльності людських ресурсів й потребують розробки адаптованих механізмів управління. Початок ХХІ ст. характеризується новими умовами життєдіяльності людства та зміною характеру суспільних відносин, що викликано формуванням єдиного спільного загальносвітового простору в сфері політики, економіки, науки, культури, виробництва, тобто глобалізацією.

Глобалізація постає процесом реалізації глобальності як констатація спільності, обмеженості та заповнення середовища життєдіяльності людства. Дослідження глобалізації у широкому розумінні здійснюється протягом усієї історії людства з позиції теологічного та логічно-пізнавального підходів щодо представлення цілісного Світу. У наш час визначенням теоретичних аспектів глобалізації займаються науково-дослідні організації, установи певних соціальних інститутів (академії, університети, центри, клуби, відділи, гуртки, партії, рухи, тимчасові цільові групи експертів тощо), окремі науковці та аматори. Наприклад, серед зарубіжних науковців до даного напрямку досліджень виявляли увагу Л. Абалкін, М. Алле, Дж. К. Гелбрейт, Д. Гелд, П. Герст, С. Глаз'єв, А. Грінспен, С. Капіца, О. Кінг, Л. Ларуш, Е. Ловінс, Л. Ловінс, Д. Майер, Е. Мак-Грю, Г.-П. Мартін, А. Меддісон, Д. Медоуз,

М. Месарович, Е. Пестель, К. Петров, А. Печчеї, Д. Е. Раух, Дж. Сорос, Дж. Стігліц, Я. Тінберген, Г. Томсон, Б. Форбс, Д. Форрестер, Б. Шнайдер. Серед відомих вітчизняних вчених ґрунтовні результати для наукової громадськості надають З. О. Адаманова, Л. Л. Антонюк, В. Х. Арутюнов, О. Г. Білорус, Є. П. Буравльов, О. В. Гаврилюк, А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, В. П. Горбулін, Н. І. Гражевська, Т. В. Кальченко, О. В. Кузнецов, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон, Л. Г. Мельник, Н. П. Мешко, Ю. М. Пахомов, А. М. Поручник, І. Л. Сазонець, О. М. Сазонець, В. М. Свінцицький, В. Р. Сіденко, В. П. Семиноженко, Я. М. Столярчук, Н. В. Стукало, А. С. Філіпенко, І. Г. Ханін, А. А. Чухно, М. А. Шепелєв, С. О. Якубовський. Прикладні аспекти глобалізації розроблюються та втілюються міжнародними організаціями, керівними органами регіональних об'єднань, органами державної влади та місцевого самоврядування, власниками та менеджерами організацій шляхом реалізації своєї влади на основі вимог правової бази, договірних зобов'язань, домовленостей, традицій, норм, стандартів, цінностей, інтересів. Концептуальне осмислення, узгодження та пошук нових рішень відбувається внаслідок: здійснення робочих виробничо-господарських заходів; проведення спеціальних зустрічей, нарад, конференцій; розробки та прийняття правових актів; публікацій матеріалів досліджень тощо.

В цілому глобалізація постає "промоутером" людського розвитку й здійснює сприятливий вплив на освіченість людей, тому що освіта є одним з ключових компонентів розвитку людини, а грамотність вважається незамінним інструментом для перетворення неграмотного населення в реальні людські ресурси, а також для підвищення обізнаності в масах про стан суспільства [1]. Але розгортання глобалізації у XX-XXI ст. (яка має позитивні і негативні наслідки), призвело до того, що локальні чинники які й досі були відмінними по регіонам, перетворилися на глобальні – загальноцивілізаційні. Відповідно спрямування суспільного розвитку людських ресурсів в умовах глобалізації вже здійснюється під впливом стійких чинників, а заходи управління розвитком людських ресурсів постають цілковито залежними від глобальних складових:

глобальних загроз, глобальних проблем, глобальних викликів, глобальних тенденцій, глобальних суб'єктів впливу.

Управління людиною і її розвитком у ХХІ ст. зазнає трансформаційних змін у зв'язку зі змінами у характері суспільних відносин. Поєднання традиційних положень менеджменту і новаторських підходів призводить до поступового переходу ціннісної орієнтації організацій та суспільних інститутів до нових форм управлінської культури [2]. Слід зауважити, що людські ресурси у сучасних умовах розвитку глобального світу починають усе більше виявляти сформовані суспільством якості й відійшли від патріархальних біблійних устоїв та класичних станових відносин, набуваючи трансформовані соціально-економічні властивості.

Наприклад, у рамках неокласичної економічної теорії з праць Дж. Інграмса, В. Парето, Е. Шпрангера, Д. Міля сформована концепція “*Homo Economicus*” (“людина економічна”) яка розглядає поведінку людини, що діє у особистих інтересах, раціонально, максимально спрямовується на власну користь, реагує на обмеження середовища життєдіяльності, має стійкі преференції, розпоряджається інформацією, створює загрозу суспільству; А. Сімон відзначає спрямованість людини на домагання та прагнення; Г. Кірхгесснер зауважує, що людина шукає краще, а якщо не знаходить то знижує рівень домагань й там продовжує свій пошук [3]. Еволюція економіки призвела до формування Р. Дарендорфом рольової концепції “*Homo sociologicus*” (“людина соціальна”) яка враховує обмеження раціональної поведінки, складність процесу прийняття рішень, майбутні очікування й спрямовується до визнання іншими, до влади та кар'єри. Концепція “*Homo gessirocans*” (“людина взаємна”) визначає, що людина бажає покращувати своє середовище життєдіяльності насамперед завдяки співпраці. У літературі зустрічаються й інші визначення людини у суспільстві: *Homo faber* (“людина творець”), *Homo universalis* (“людина універсальна”), *Homo historicalis* (“людина історична”), *Homo sacer* (“людина безправна”), *Homo scientia* (“людина вчена”), *Homo politicus* (“людина політична”), *Homo religious*

(“людина релігійна”), Homo novus (“людина нова”), Homo Ludens (“людина гравець”), Homo Parasitus (“людина паразитична”) і т. д. Спрямованням продовження віднайдення відображення найвищих якостей людини у прояві соціального буття можна відзначити бажання людства знайти найповнішу характеристику ролі й значення людини у Всесвіті й розписати майбутній суспільний розвиток, що народжує думку про доцільність появи “Homo idealis” (“Homo commenticius”, “Homo idealicus”, “Homo specimen”, “Homo ideales”) – “людина ідеальна” яка втілює усі максимально можливі бажані якості на усіх етапах життєвого циклу (здорова, красива, розумна, освічена, співучасна, незалежна, продуктивна, не кримінальна тощо – суспільно безгріховна), що є несумісним з реаліями людської сутності. Але на нашу думку, дане спромагання є похибкою внаслідок впливу на будь-яку особу багажу тягара її пращурів у генному та суспільному вимірі, неспівставності соціально-економічного середовища життєдіяльності притаманного лише конкретному соціальному шару та індивідуальності людини, що тягне за собою ускладнення будь-якої формалізованої стандартизації поведінки. І позиціонування будь-якої особи у даному амплуа є проявом облуди.

Подальший розвиток концепцій людського капіталу, людського потенціалу, потенційних людських можливостей та людського розвитку, викликає необхідність врахування й обмежень середовища системи життєдіяльності людини які сформовані сутнісними початками природи. Але можна припустити, що суспільний розвиток у напрямку подальшого порушення вимог встановлених сутнісними початками природи для існування людської раси (визнання позасистемного впливу, заборона безсмертя для людини, необхідність розмноження, творчості та праці, дбайливе розпорядництво світом, споживання результатів праці, відповідальність за власні дії, страждання людини, обмеження нераціональних бажань, покарання за аморальні вчинки, уведення різних мов, покарання за нераціональний технічний розвиток та несправедливу соціально-економічну діяльність, заборона консолідації економічної, політичної та духовної влади тощо), не

принесе позитивного ефекту суспільству, країнам, організаціям та окремим особистостям. Подальший відхід від вбудованої сутності людини за рахунок генної інженерії, роботизації, трансгуманізму тощо, може призвести до неочікуваної зміни кількості та якості людських ресурсів й обумовити перехід суспільства у новий стан або навіть руйнацію Землі за апокаліпсичним сценарієм [4].

Відповідно формування засад глобального впливу на розвиток людських ресурсів на основі об'єктивно існуючих обмежень і раціональності, буде запорукою позитивного розвитку, чого можна досягти за рахунок розробки механізмів гальмування негативних та активізації позитивних вбудованих властивостей людини у рамках глобальної економічної системи координації розвитку людських ресурсів [5].

Література.

1. Rabbanee F. K. Globalization and Human Development – Realities and Recommendations for Developing Countries / F. K. Rabbanee, M. M. Haque, F. Hasan // Asian Affairs. – 2010. – Vol. 30. – № 1. – P. 32 – 49.
2. Ковтун Н. С. Еволюція підходів до управління людськими ресурсами у контексті стратегічного менеджменту / Н. С. Ковтун, Б. В. Літовченко // Вісник Академії митної служби України. – 2007. – № 4. – С. 34 – 42.
3. Franz S. Grundlagen des ökonomischen Ansatzes : Das Erklärungskonzept des Homo Oeconomicus / S. Franz // International economics. – 2004. – № 2. – s. 1 – 16.
4. Медоуз Д. Пределы роста, 30 лет спустя : пер. с англ. / Д. Медоуз, Й. Рандерс, Д. Медоуз. – М. : ИКЦ Академкнига, 2007. – 342 с.
5. Сардак С. Е. Перспективи соціально-економічного розвитку людських ресурсів в умовах глобалізації / С. Е. Сардак // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 9. – С. 217 – 225.